

## HRVATSKA PORUKA ZA SVJETSKI DAN LUTKARSTVA 21.03.2018.

Teodora Vigato

### Hrvatska lutkarska prošlost i sadašnjost

Lutkarstvo je uvijek živjelo u svim krajevima hrvatske skromno, samozatajno bez uobičajene kazališne pompe. Javljalo se u umjetničkim krugovima fanatičnih zaljubljenika u taj vid scenske umjetnosti. Podrijetlo lutke je staro, ali se o lutki nije puno vodilo računa jer je namijenjena puku i djeci. Narodni običaja s lutkom su zaboravljeni, a njeni se evropski prijatelji Punch, Petruška, Kašparek ili Ginjol nisu udomaćili u hrvatskoj.

Hrvatska narodna lutka biva protjerana s ulice i istrgnuta iz ruku putujućih komedijaša sredinom dvadesetog stoljeća kako bi se stavila u funkciju odgoja djece. Po dekretu, a ne iz umjetničkih razloga, nastala su lutkarska kazališta u Splitu, Zagrebu, Zadru, Osijeku i Rijeci. Trebala su služiti djeci za zabavu i učenje. Iako je hrvatska lutkarska tradicija išla uz bok Europskog lutkarstva, svako hrvatsko profesionalno lutkarsko kazalište unosilo je druge vrijednosti u svoj lutkarski izraz. Proces transformacije kazališta lutaka od klasičnih do suvremenih formi vodio je preko ginjola u Zadru, marionete u Splitu, crnog kazališta u Rijeci, Deželićevih lutaka kao scenskih simbola u Zagrebu i glazbenih igrokaza Branka Mihaljevića u Osijeku.

Lutkarsko kazalište u hrvatskoj je danas prihvaćeno kao zasebna kazališna vrsta s vlastitim zakonitostima i vlastitim djelovanjem. Međutim, lutkarska kazališta izgubivši svoje oslonce po kojima su bili prepoznatljivi, izrazom postaju sve sličniji. Raširilo se lutkarstvo preko svojih tradicionalnih granica uznemirujući one koji ustrajno naglašavaju tipičnost prirode lutkarstva. S druge strane raznolikost umjetničkog traganja obogatilo je izražajna sredstva lutkarskog kazališta. Dvadeset prvim stoljećem započinje proces umjetničkih promjena kojim se otvaraju nove perspektive i tko zna koje će zakonitosti u lutkarstvu vladati za koju godine.

I bez obzira što se lutkarsko kazalište stalno preobražava u neku drugu umjetničku vrstu, što se više preobražava, ono postaje sve više lutkarskije.

Neka nam je svima sretan svjetski (hrvatski) dan lutkarstva



Teodora Vigato u rodnom gradu Zadru diplomirala je na Filozofskom fakultetu kroatistiku i pedagogiju. Magistrirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a doktorirala na Sveučilištu u Zadru. Radi na Sveučilištu u Zadru na Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja i predaje Lutkarstvo i scensku kulturu, Medijsku kultura te Stariju hrvatsku književnost. Objavila je brojne radove iz teorije i povijesti lutkarstva te obradila različite teatrološke teme iz starije hrvatske književnosti. Svoja promišljanja o kazalištu lutaka objedinila je u knjigama *Svi zadarski ginjoli* i *Mile Gatara i zadarsko lutkarstvo*, a u priručniku *Metodički pristupi scenskoj kulturi* progovorila je o radu sa studentima na vježbama iz kolegija Lutkarstvo i scenska kultura.